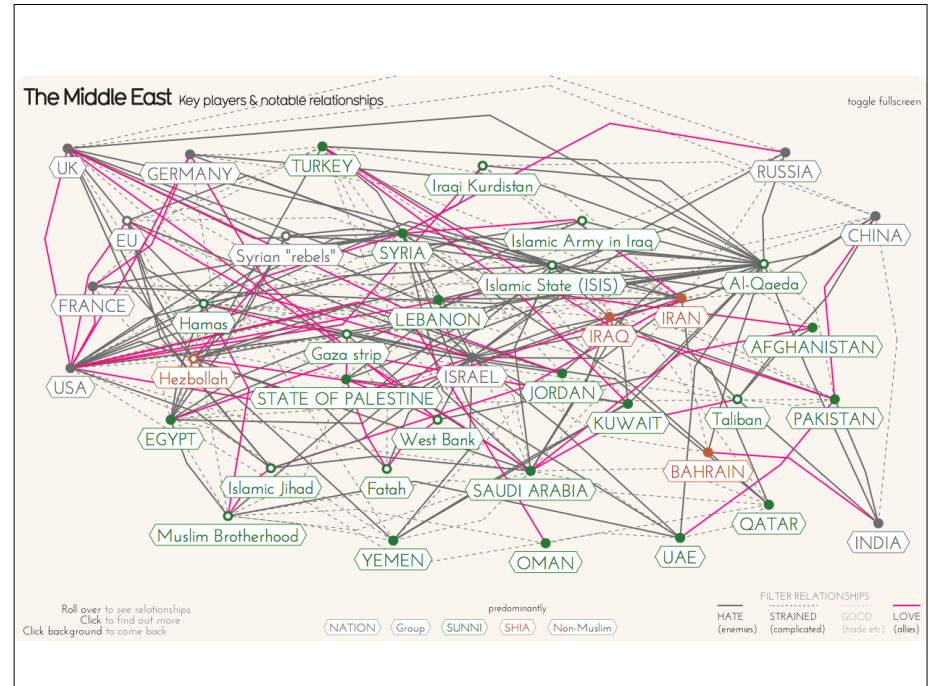

Mellanösterns utveckling

Rouzbah Parsi, rouzbah.parsi@ui.se
2020-09-29

Karta & kompass

STRUKTUR ↔ AKTÖRSKAP

DEMOGRAFI EKONOMI KONFLIKTER IDENTITET

Ungdomspuckel

Ungdomsarbetslöshet

Sanktioner & krig

Kultur, klass, religion

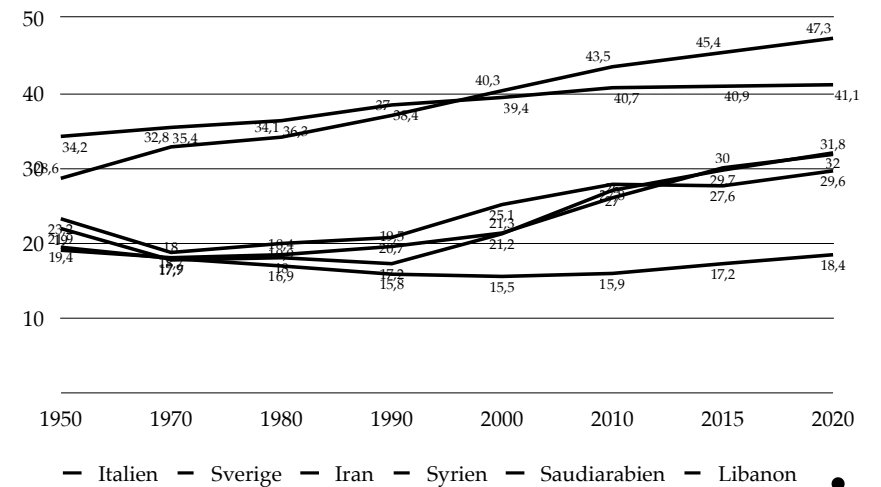
Utbildning & förväntningar

Sociala fakta

MIGRATIONSTRÖMMAR

Medianålder

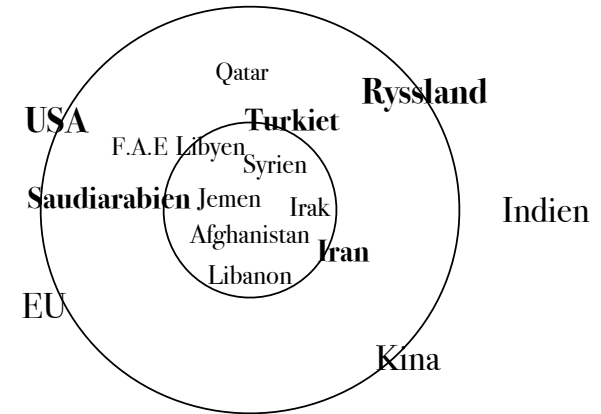
Globala maktskiften

- ❖ USA:s relativa nedgång — Kina på uppgång. Maktskiften mellan stormakter sker ofta, inte alltid, genom krig.
- ❖ Trump är ett symptom på ett system-problem m.a.o. ingen återgång till status quo ante efter honom
- ❖ Mellanöstern är en av skådeplatserna: energisäkerhet.
- ❖ USA behöver inte olja/ gas från regionen, men vill kontrollera den — Kina behöver den, men har hittills nöjt sig med att USA garanterar dess utförsel.

UTRIKESPOLITISKA
INSTITUTET

Multipolaritet

UTRIKESPOLITISKA
INSTITUTET

- ❖ Kina ekonomisk stormakt, ännu inte med matchande utrikespolitik — men på väg dit. BRI har potential att förändra grundläggande villkor & parametrar.
- ❖ Ryssland, ekonomiskt svag, men politiskt snabbfotad. Talar med alla & handlar med alla. Fyller vakuum skapat av Trumps oberäknliga politik.
- ❖ Syrien: Ryssland, Iran vs. Turkiet vs USA/EU.
- ❖ Libyen: Frankrike vs. Italien, F.A.E vs. Turkiet.

UTRIKESPOLITISKA
INSTITUTET

Multipolaritet

- ❖ Multipolaritet är historiskt sett normaltillståndet.
- ❖ Idag har vi både hög samhällelig globalisering, regionala makter, OCH globala stormakter.
- ❖ Fler regionala makter med ambitioner och kapacitet.
- ❖ Makten att säga nej: Om de inte tas med i beräkningen ("sitter vid bordet") så har de åtminstone kapacitet att sabotera.

UTRIKESPOLITISKA
INSTITUTET

Multipolaritet - intern och extern

- ❖ Multipolaritet är historiskt sett normaltillståndet.
- ❖ Makten att säga nej: Om de inte tas med i beräkningen ("sitter vid bordet") så har de åtminstone kapacitet att sabotera.
- ❖ Nationalstaten - idealtyp alltmer omsprungen av verkligheten — tänk Libanon.
- ❖ Kännetecknande funktioner: utbildning, våldsmonopol etc var aldrig helt i statens ägo. Än mindre idag...
- ❖ I MENA outsourcas våldsutövning i allt större utsträckning, medan officiella militären alltmer liknar affärskonglomerat (t.ex. Iran, Turkiet, Israel, Egypten).

Vem är vad för vem?

- ❖ Nationalstaten - idealtyp alltmer omsprungen av verkligheten — tänk Libanon.
- ❖ Kännetecknande funktioner: utbildning, våldsmonopol etc var aldrig helt i statens ägo. Än mindre idag...
- ❖ I MENA outsourcas våldsutövning i allt större utsträckning, medan officiella militären alltmer liknar affärskonglomerat (t.ex. Iran, Turkiet, Israel, Egypten).
- ❖ Transnationella nätverk och flöden allt viktigare: handel, droger, människor

Maktutövning

- ❖ Korruption & nepotism, institutionell & personlig.
- ❖ Vanskötsel av ekonomi, resurser och befolkning.
- ❖ Arbetslöshet + ung befolkning med relativt hög utbildning.
- ❖ Vatten och miljöfrågor, strukturella systemiska kritiska utmaningar.
- ❖ Generationsklyftor: politiskt och kulturellt. Yngre är "rörligare" i sina lojaliteter och preferenser.

Samhällelig transformationer

- ❖ I autokratisk modernisering, krävs ständiga framgångar för att erhålla legitimitet.
- ❖ Ekonomi: Behöver effektiviseras och bli mer funktionell.
- ❖ Oljestaterna behöver minska sitt oljeberoende (Saudiarabien nu ca 87% av statsbudgeten, Iran ≈30%).
- ❖ Vad är meningsfulla och möjliga lokala arbetstillfällen i en automatiserande värld?
- ❖ EU:s bidrag är att agera avyttringsmarknad.

Krig

- ❖ Syrien & Irak, skådeplats för interna och utländska makters spel. Instabila och bräckliga. Stort inhemskt legitimitetsunderskott.
- ❖ Afghanistan: USA vill lämna, förhandlar med talibanerna(!).
- ❖ Konfrontation mellan USA/Saudiarabien vs. Iran, bl.a. i Jemen.
- ❖ Sekterism oftast inte orsak till konflikt utan rättfärdigande av maktpolitiskt spel.

Flyktingar

- ❖ Skakar redan svajiga stater som Jordanien och Libanon.
- ❖ Skapar inhemsk stress och agg mot flyktingar, t.e.x mot syriska flyktingar i Turkiet.
- ❖ Risk att det skapas permanenta flyktingsamhällen som palestinierna i Libanon.
- ❖ Syrien: 6.6 miljoner flyktingar utanför landet, 6.1 miljoner inom landet.

Säkerhetsarkitektur

- ❖ Strukturerad avspänning: kräver kontinuerlig insats.
- ❖ Gulf Cooperation Council - win/lose, alltid riktad mot någon. Lamslaget pga inre stridigheter.
- ❖ Fler och fler försök att hitta annan logik: win/win.
- ❖ Komplikationer: En dominerande stormakt (USA), men beständighet kräver fler investerade globala makter.

